

## 9. ČASTICE (Partikuly)

- sú neohybný a neplnovýznamový slovný druh, pomocou ktorého hovoriaci sprešňuje svoj prejav (= vyjadruje svoj osobný postoj k tomu, čo hovorí)
- majú v reči nadväzovaciú funkciu a zdôrazňujú (vytyčujú, hodnotia) rozličné významové odtienky výrazov vo vete

OTÁZKA: /

### Rozdelenie podľa druhu:

- a) uvádzacie – stoja na začiatku vety, uvádzajú vetu, často nadväzujú na situáciu v predchádzajúcom texte  
*a, i, ba, no, lebo, nuž, vari, či, teda, ale, tak, však, kiež, bodaj, by, ostatne, aspoň, prosím, azda*

PR.: A čo si robil?    **Ale** nemám čas!    **Ved'** mi to povedz.

- b) vytyčovacie (vysvetľovacie, hodnotiace, zdôrazňovacie) – nadväzujú na kontext, vyjadrujú sa k obsahu vety, vyzdvihujú – vytyčujú, zdôrazňujú nasledujúce slovo, hodnotia a vysvetľujú obsah povedaného.
- Tie častice, ktoré hodnotia povedané alebo bližšie vysvetľujú povedané sa oddeľujú od vety čiarkou. (*pravdupovediac, chvalabohu, bohužiaľ...*)

*asi, iba, až, ešte, práve, sotva, aj, dokopy, samozrejme, áno, hej, nie, vôbec, žiaľbohu, božechráň, napríklad, práve, jedine, napokon, dobre*

PR.: Dostal som **iba** knihu.                      Mám **ešte** obraz.  
          **Kdeže**, nevyšlo to!                      On, **samozrejme**, neprišiel.

### Gramatické kategórie: /

### Vetnočlenská platnosť: /

### PIKOŠKY:

**Problém pri určovaní častíc** spočíva v tom, že väčšina slov, ktoré v určitom texte fungujú ako častice, v iných textoch fungujú ako iné slovné druhy (najčastejšie príslovky, predložky, spojky).

Napríklad slovo *okolo* sa môže v texte použiť:

1. **ako príslovka:** *nechápavo hľadel okolo; okolo boli samé skaly; tadiaľto sa nedá prejsť, musíte ísť okolo; (stojí ako samostatné slovo)*

2. **ako predložka:** *posadali si okolo stola; okolo domu sa rozprestierala veľká záhrada; rozhovor sa točil okolo umenia;*  
(stojí vždy pred podstatným menom!)
3. **ako častica**, s významom „asi, približne“:  
*Mám okolo sto korún* = Mám asi (približne) sto korún.  
*Je okolo nuly* = je asi (približne) nula stupňov Celzia.

Podobné slová: behom, dobre, popri, uprostred, skôr, ...

**!! Návod, ako identifikovať časticu vo vete neexistuje. Najlepšie je použiť vylučovaciu metódu:**

- Častica je to, čo zostane po identifikácii ostatných slovných druhov!
- Ak časticu z vety vyberiem a veta má význam príp. sa význam nezmení, ide o časticu. !!

**Môžu tiež vyjadrovať:**

a) **istotu** alebo **neistotu** o platnosti obsahu vety (iste, istotne, dozaista, naozaj, nepochybne, možno, vraj, zrejme...)

b) **zdôrazniť** výrazy, ktoré pokladáme za dôležité (až, ani, aspoň, práve, iba, len, hlavne...)

PR.: Dnes je v každom meste *aspoň* jeden hypermarket.

Dnes je v každom meste *len* jeden hypermarket.